

Hol vannak a hajléktalan emberek? Itt minden teljesen normálisnak tűnik!

Beszámoló a Szakmai fejlesztési és módszertani Iroda bécsi tanulmányútjáról

Az Off the Streets elnevezésű nemzetközi mobilitási programunk keretében a Módszertani iroda hat munkatársa 2022 június 22. és 24. között Bécsbe látogatott, hogy bepillantást nyerjen a bécsi Vinzirast és a Vinziwerke szervezetek munkájába. A klasszikus hajléktalanellátó intézményeken túl mindkét szervezet profiljában megtalálhatóak az önálló lakhatást biztosító programok, a foglalkoztatási projektek és a szociális vállalkozások. Emellett nagy hangsúlyt fektetnek a közösségépítésre, és hatalmas önkéntes bázissal működnek. A tanulmányút során elsősorban arra kerestük a választ, hogyan toborozzák az önkénteseket és hogyan készítik fel őket a munkavégzésre. Nagyon kíváncsiak voltunk arra is, hogyan tudják ezek a szociális szervezetek állami normatíva nélkül, közösségi és vállalati adományok révén fenntartani működésüket.

Annak érdekében, hogy a két „Vinzi” szervezetet el tudjuk helyezni az osztrák és a bécsi hajléktalanellátó rendszerben, egy rövid összefoglalót készítettünk az ország szociális rendszeréről, a fedél nélkül élők helyzetéről és az őket segítő állami és civil szereplőkről.

Röviden Ausztriáról

A 8,7 millió fős lakosú Ausztria, vagy hivatalosan az Osztrák Köztársaság fővárosa és egyben legnagyobb városa a 1,7 millió lakosú Bécs. Az egy főre jutó GDP-t tekintve Ausztria a világ egyik leggazdagabb országa. Az osztrák főváros, Bécs az Economist éves jelentése szerint 2018 és 2019 után idén is elnyerte a világ legélhetőbb városa címet. Ausztria 1955 óta tagja az Egyesült Nemzetek Szövetségének, 1995-ben pedig az Európai Unióhoz is csatlakozott, ahogy a Schengeni egyezményt is aláírta, továbbá az OECD, vagyis a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet alapító tagja.

Az ország kilenc szövetségi tartományból áll, melyek közül a legnépesebb Bécs, azt követi Alsó-Ausztria, Felső-Ausztria, Stájerország, Tirol, Karintia, Salzburg, Vorarlberg, és a legalacsonyabb népességű Burgenland.

Ausztria az egy főre jutó GDP tekintetében folyamatosan az élmezőnyben szerepel, magasan iparosodott gazdaságának és fejlett szociális piacgazdaságának köszönhetően. Gazdaságának másik motorját a nemzetközi turizmus jelenti. Az elmúlt évek során az ország Németországhoz való kötődése jelentősen lazult, az Európai Unióhoz való csatlakozás óta ugyanis szorosabban kötődik annak gazdaságaihoz.

BMSZKI
Budapesti Módszertani
Szociális Központ és Intézményei

Készült a BMSZKI Off The Street Erasmus programjának a keretében

A 2011-es hivatalos becslések alapján a lakosok 81%-a helyi származású, de 19%-ának (1,6 millió lakos) legalább egy szülője bevándorló háttérű. A bevándorlók és vendégmunkások közül jelentős a délszlávok, a törökök, románok, magyarok, lengyelek és más, Európán kívüliek száma.

Egy 2016-ban végzett felmérés alkalmával a lakosság közel negyedéről nem sikerült információt nyerni a megkérdezettek vallási hovatartozását illetően. Az osztrákok többsége római katolikus vallású (57%), de találhatók ortodox (9%) és kisebb protestáns (főleg evangélikus) közösségek szerte az országban (3,3%). A bevándorlók közül a törökök, bosnyákok, szírek, afgánok zöme iszlám vallású; 2016-ban a lakosság 8%-át tették ki, így számuk 2001 óta duplájára emelkedett. A nagy számban jelenlévő szerbek és románok többnyire a kereszténység keleti formáját követik: a szerbek a szerb ortodox egyházhoz, a románok javarészt a román ortodox egyházhoz tartoznak.

Hajléktalanság Ausztriában

Ausztriában 2021-ben 22.038 hajléktalan embert tartottak számon, közülük 12.593 főt a fővárosban. A felmérések alapján a bécsi hajléktalan emberek 69 %-a férfi, 41%-uk 25–44 év közötti. Az országban évről-évre nő a hajléktalan emberek száma. Ennek egyik oka, hogy a szociális egyenlőtlenségek növekedésével az alacsonyabb jövedelemből élők és a munkanélküliek nem tudják megfizetni az emelkedő lakbérek és rezsiköltségeket, melynek következtében elveszítik lakhatásukat.

Bár a hajléktalan emberek számára nyújtott szolgáltatások a legtöbb ügyfélcsoportra kiterjednek és magas minőségűek, mégis vannak ellátás nélkül maradó emberek. A legtöbb szolgáltatást ugyanis csak azok az osztrák állampolgársággal rendelkező emberek tudják igénybe venni, akik jogosultak szociális támogatásokra, minimális jövedelemre tesznek szert a támogatórendszeren keresztül, és életvitelszerűen Bécsben tartózkodnak.

A Bécsi Szociális Alap (Fond Soziales Wien) koordinálja a fővárosban élő hajléktalan embereket célzó programokat (WWH, Wiener Wohnungslosenhilfe). Ezen belül biztosít alacsonyküszöbű, nem lakhatási jellegű szolgáltatásokat (nappali melegedők, egészségügyi ellátás), valamint elhelyezést éjjeli menedékhelyen, lakhatási támogatást és támogatott lakhatást (hosszú távú vagy ideiglenes formában). Összesen 6891 ágyat biztosítanak éjjeli menedékhelyeken és átmeneti szállásokon.

Azok, akik nem felelnek meg a feltételeknek, alacsonyküszöbű szolgáltatásokat vehetnek igénybe, krízisidőszakban ideiglenes szállást és egy új fajta, 3 hónapra szóló ideiglenes lakhatási lehetőséget az Esélyház nevű program keretében.

A Bécsi Szociális Alap tervei között szerepel, hogy 2022-re nagyobb fókuszot helyez az alacsonyküszöbű szolgáltatásokra, az alternatív lakhatási modellekre és a lakhatási támogatásra, ezáltal segítséget nyújt megfelelő lakhatás megtalálásában és fenntartásban, javítja a szociális szereplők egymás közötti és ügyfelekkel való együttműködését, emellett készségfejlesztést és egyéb oktatási programokat biztosít, támogatja a munkába állást, és egészségügyi szolgáltatókhoz való kapcsolódást kínál. A további célkitűzések között a kilakoltatások megelőzése, a lakhatási támogatás kibővítése, a szolgáltatások újratervezése, az

Esélyház modell továbbfejlesztése, és a sorstárssegítés gyakorlatának elterjesztése szerepel Bécs hajléktalanellátó rendszerében.

Fogadószervezeteink, a Vinzirast és a Vinziwerke

Tanulmányutunkat a bécsi Vinzirast és Vinziwerke nevű szervezetek meglátogatásával töltöttük. Mielőtt részletesen bemutatnánk működésüket, érdemes megismerkedni a Vincés, más néven lazarista rend történetével. Mivel mindkét szervezet működését nagyban meghatározzák az önkéntesek, ezért később szót ejtünk az osztrák önkéntesek szerepvállalásáról is.

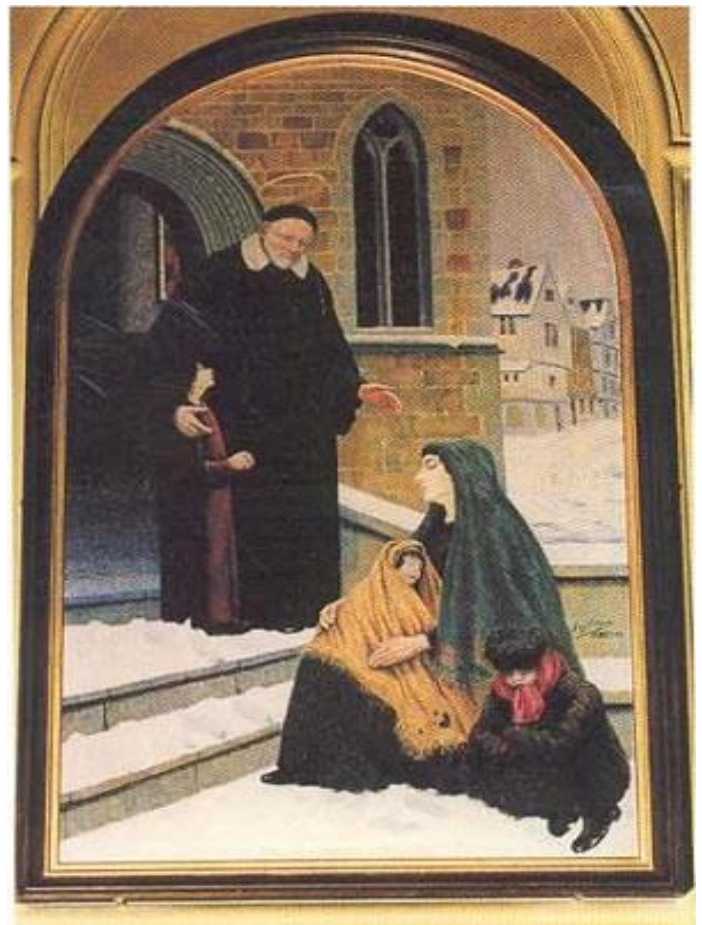
A lazarista (vincentiánus) rend története

A lazarista/vincentiánus közösségek világszerte csoportokat alkotnak, amelyek önállóan és önkéntes alapon igyekeznek megkönnyíteni a szegények életét, vagy segíteni őket visszailleszkedni a társadalomba. Jelenleg 153 országban 51.000 csoport működik, és több mint egymillió taggal a világ legnagyobb „laikus” szervezete. Ausztriában 165 lazarista/vincentiánus közösség létezik, ezek egyike az Eggenberg-i Vincenz-közösség, amelynek elkötelezettsége révén eddig 40 VinziWerke (egység) jött létre.

A rendet azért nevezik lazaristának, mert a Szent Lázárról elnevezett templomot kapta meg a rend alapításakor és onnan fejlődött azután tovább. Alapítója azonban egy Vince nevű francia pap volt, akit később szentté is avattak. Ő a későbbi Páli Szent Vince.

Szent Vince az 1600-as években meghatározó gondolkodója volt a katolikus egyháznak. A túlvilági üdvözülés mellett fontosnak tartotta a földi boldogulást is. Úgy gondolta, az emberek akkor tudnak majd jó keresztény életet élni, ha beilleszkednek a társadalomba, a közösségbe, és ott hasznosnak érzik magukat, tudnak gondoskodni önmagukról.

Gazdag emberek támogatásának köszönhetően 1625-ben Szent Vince létre tudott hozni egy Missziós házat, majd 1632-ben egy újabbat. Ebből lett később a lazarista rend. Ezeket a rendeket 1633-ban a pápa is jóváhagyta, így újszerű szemléletét előbb-utóbb mindenkinek el kellett fogadnia. A missziós ház munkatársai két célt tűztek ki maguk elé. Elsőként a szegény negyedekben közösségeket szerveztek. Ők voltak az első közösségi szociális munkások. A másik céljuk a papság szellemiségének a megreformálása volt. Papokat képeztek ki erre az új segítő szemléletre. Különös hangsúlyt fektettek a női közösségekre. Az új szemlélet szerint az apácák

kijártak az emberek közé segíteni a szegényeknek, adományt gyűjtöttek, tanítottak, segítettek a betegek, idősek gondozásában. Megszervezték azt, nem ők voltak az ápolók. (Korábban az apácák nem hagyhatták el a rendeket, nehogy női erényük csorbát szenvedjen.)

Az így alakult közösségeket szeretetszolgálatoknak nevezték.

A Szent Vince által alapított szeretetszolgálatok olyan tiszteletet váltottak ki a lakosságból, gazdagokból és szegényekből egyaránt, hogy később, a nagy polgári forradalmak idején, az egyházellenesség sem tudta ezt eltörölni. A kommunista ateizmus ellenére a szeretetszolgálatok tovább működtek, Szent Vince szobrait nem rombolták le.

Bécsi látogatásunk során ezeknek a szeretetszolgálatoknak a mai változatát láttuk, melyeket most Vincéről elnevezve Vinzi előnévvel neveznek el. Például Vinzirast, Vinziwerke...

Önkéntesség Ausztriában

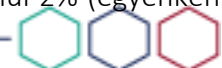
Az önkéntes szolgálatok nagy hagyományokra tekintenek vissza Ausztriában. Az önkéntes tevékenységek iránti elkötelezettség mélyen gyökerezik a lakosság széles rétegeiben. A magas életminőség megtartásában jelentős szerepet játszanak az egészségügy, kultúra és sport, katasztrófaelhárítás, valamint az életmentés területén dolgozó önkéntesek.

A 15 év feletti lakosság 46 százaléka végez önkéntes tevékenységet – ez rendkívül magas szám. Ez azt jelenti, hogy Ausztriában több mint 3,5 millió ember vesz részt önkéntes tevékenységben. A szervezetekben és egyesületekben körülbelül 2,2 millió ember tevékenykedik önkéntesen, továbbá körülbelül 2,3 millió ember nyújt rendszeres segítséget a lakókörnyezetében. 2012-höz képest ma 150 ezerrel többen végeznek önkéntes munkát. Bár az önkéntes szerepvállalás jelentős hozzáadott értéket jelent az osztrák társadalom számára, természetesen nem tudja helyettesíteni szakképzett személyzet fizetett segítő munkáját.

Az önkéntes tevékenységbe fektetett idő is jelentős: az önkéntes munkában résztvevők többsége évente legalább 30 napot aktívan önkénteskedik. Sokan kapcsolódnak be heti, havi rendszerességgel munkafolyamatokba önkéntesként, és sokan vesznek részt időszakos programokban.

Az osztrák önkéntesek motivációi sokfélék: az önkéntesek 90%-a a másokon való segítséget emeli ki, 82%-uk örömet lel az elköteleződésben és a közösség számára biztosított segítségnyújtásban, 74%-uk az emberekkel való kapcsolatfelvétel, 74%-uk a saját képességeinek és tudásának fejlesztése miatt önkénteskedik elsősorban. 71%-uk az önkéntes munka révén szeretne aktív maradni nyugdíjas évei alatt, 68%-uk érzi úgy, hogy az önkéntes munka által elkötelezi magát egy fontos ügy mellett, 65%-uk profitál az önkéntességből azáltal, hogy valami újat tanul, míg 64%-uk hasznosnak érzi saját karrierje, előmenetele tekintetében.

Az önkéntesek legnagyobb hányada sportklubokban és sportegyesületekben tevékenykedik (kb. 588.000 fő). Ezt követi a katasztrófaelhárítás és a segélyszolgálatok (kb. 515.000 fő), a művészet, a kultúra és a szabadidő (kb. 440.000 fő), valamint a szociális és egészségügyi ágazat (kb. 367.000 fő). A lakosság 4%-a, közel 294.000 ember végez önkéntes tevékenységet a környezetvédelmi és egyházi szektorban, míg 3 százalék, körülbelül 220.000 fő az oktatásban és a politikában, illetve ezekhez kapcsolódó szakmai csoportokban. Körülbelül 2% (egyenként

147.000 fő) vesz részt menekültek támogatásában vagy helyi közösségeket érintő tevékenységekben.

A lakosság három-négy százaléka, vagyis 294 ezren, illetve 220 ezren végeznek önkéntes tevékenységet a környezetvédelmi és egyházi szektorban, valamint az oktatásban és a politikában, illetve érdekképviselésekben.

A kutatások azt mutatják, hogy az önkéntes munka során olyan készségeink erősödnek, mint a retorikai készségek, a szervezőkészség, a csapatban végzett munka vagy a vezetői kvalitások. Számos vállalat figyelembe veszi az önkéntes tapasztalatot az álláspályázatok elbírálásakor. A fiatalabbak esetében az önkéntes munka tehát munkaerőpiaci esélyeiket és karrierjüket is pozitívan befolyásolhatja.

Az idősek számára az önkéntes munkalehetőséget nyújt arra, hogy aktívak és fittekek maradjanak. Az önkéntes tevékenység új társadalmi kapcsolatokhoz vezethet, elősegítheti az aktív társadalmi életet és általában véve javíthatja az életminőséget. Tanulmányok szoros kapcsolatot állapítottak meg az önkéntes munka és az egészség között. Az önkéntes munka pozitív hatással lehet az egészségre, a jóllétre és az önbecsülésre.

A Vinzirast

A szervezet történetéről Renate Hornstein, a Vinzirast kommunikációért felelős munkatársa mesélt: az Egyesületet 2002-ben alapította Cecily Corti, Axel Corti filmrendező felesége. Cecily ebben az évben találkozott a Graz-i Pucher atyával, és az ottani Vinzidorf mintájára egy hasonló program létrehozását tűzte ki céljául. Sajnos hiába kerestek megfelelő ingatlant a projekthez, a társadalom és az önkormányzatok ellenállása miatt nem jártak sikerrel. Egy évvel később megalakult a Vinzenzgemeinschaft St. Stephan Egyesület, melynek elnökéül Cecily Cortit választották meg. Egy nagylelkű vállalkozó adományára révén lehetőségük nyílt megvásárolni egy bérházat a Wilhelmstraße-n Bécs Meidling kerületében. A megüresedett földszinten éjjeli menedékhelyet alakítottak ki, amelynek hálótermében a 2004-es nyitást követően 50 hajléktalan embert tudtak elszállásolni. Az ingatlanban fürdőszoba, nappali és egy kis konyhasarok is kialakításra került. Az alapelveket az alábbiak szerint határozták meg: a VinziRast egy alacsony küszöbű krízismenedékhely, amely származásra való tekintet nélkül fogad férfiakat és nőket háziállataikkal együtt, és ahol a mértékletes alkoholfogyasztás megengedett. A VinziRast-ot ekkor kizárólag önkéntesek működtették, a költségeit pedig magánadományokból finanszírozták. Mottójuk szerint az itt élő emberekkel való kapcsolat minősége a legfontosabb. Lakóikat olyannak fogadják el, amilyenek, sorsukat tiszteletben tartva és ítélkezés nélkül.

A folyamatosan növekvő igények miatt 2007-ben az Egyesület eltervezte, hogy a házat felújítják és további egy emelettel bővítik ki. A projekt megvalósításához sikerült megnyerniük az osztrák nagyvállalat, a STRABAG támogatását. A cég átvállalta az építési költségeket, az osztrák építőipar ernyőszerzetének és más építőipari vállalatok támogatásának köszönhetően. A Vinzirast-Cortihaus névre keresztelt menedékhely ekkor 2 emelettel bővült, ahol 16 lakásban tudtak 29 embert elszállásolni. A ház új konyhát és nagyobb társalgót kapott, a vizesblokkokat is felújították.

Az önálló lakóegységekbe az éjjeli menedékhely olyan ügyfelei költözhetnek, akik vagy készek voltak az önállóság útjára lépni, vagy akiknek egészségi állapota indokolta az egyágyas elhelyezést. 2010-ben a ház közvetlen szomszédságban, a Wilhelmstraße 2. szám alatt – Cecily Corti kezdeményezésére és ismét a STRABAG nagylelkű támogatásával – megvásárolták a Főegyházmegye üzlethelyiségét, ahol az absztinenciát vállaló alkoholfüggő hajléktalan emberek számára alakítottak ki többszobás lakásokat.

A szervezet 2011-ben, a Bécsi Egyetem hallgatóival közösen kidolgozza a „VinziRast-Mittendrin: Diákok, hajléktalanok és érdeklődők találkozóhelye Bécs közepén” elnevezésű projektet.

A Vinzirast-Mittendrin ház

3 évvel korábban, a bécsi diáklázadások idején egy elfoglalt egyetemi épület terei nyújtottak menedéket mind a tiltakozó diákok, mind a hajléktalan emberek számára. Az ott éjszakázók és a tiltakozók között kialakult párbeszéd és tárgyalások egy egyszerű kinyilatkoztatáshoz vezettek: a hajléktalan emberek és a diákok összefogása szükséges céljaik eléréséért. Négy évvel később ezt a szlogent felhasználva a Vinzirast egy teljesen egyedülálló projekt kivitelezésébe kezdett, amely mindkét csoport (a hajléktalan emberek és a diákok) számára is teret biztosít az életkörülményeik javítására. A diákok tanulni, élni és tapasztalni akarnak, míg a hajléktalan embereknek az otthon biztonságára, elfogadásra és egy esélyre van szükségük. A hely az utóbbi években a menekült emberek előtt is kitérte kapuit, így mára egy olyan szervezetté formálódott, amely sokkal többet nyújt, mint szimplán lakhatást. A Vinzirast-Mittendrinben lehetőséget nyújtanak a gyógyulásra, a személyes fejlődésre, ráadásul mindezt egy nagy, összetartó családban. A nagyszámú önkéntes közösség segít nyelvtanfolyamok, kézműves műhelyek, kirándulások és egyéb rendezvények szervezésében.

A VinziRast-Mittendrin egy hibrid ház, amely lakhatást, munkát és szabadidős tevékenységeket kínál. Megtalálhatók itt többszobás lakások, műhelyek, könyvtár és tanulószoba. A földszinten

található étterem és a tetőtérben kialakított, rendezvényekre, összejövetelekre bérelhető stúdió nemcsak az érintettek további integrációját segíti, hanem egyúttal jelentős gazdasági hasznost is hoz: a stúdió megnyitása és a kiadásából származó bevételek révén sikerült gyorsan törleszteni a jelzáloghitelt, amelyet a VinziRastnak kellett felvennie a IX. kerületben található egyik régebbi épület felújításához.

A ház építészete, Alexander Hagner úgy véli, a projekt sikere abban rejlik, hogy a kezdetektől fogva igyekeztek minél több embert bevonni a társadalom különböző rétegeiből, miközben minden csoportot személyesen és egyénileg szólítottak meg. Szerinte az út a kapcsolattartási pontok megtalálása és felkínálása volt. Így sikerült támogatók, adományozók, önkéntesek és dolgozók tucatjait, sőt százait megtalálniuk. Sokan közülük azután csatlakoztak a projekthez, hogy beleszerettek a ház multikulturális éttermébe (az étlap a konyhai személyzet kulturális sokszínűségét tükrözi) – ezek az emberek hirtelen elkezdtek törődni a hellyel, amelyről csak később tudták meg, hogy egy szociális vállalkozás, és hajléktalan emberek számára nyújt lakhatást. „Hol vannak a hajléktalan emberek? Itt minden teljesen normálisnak tűnik!” – csodálkoznak gyakran a vendégek, akik önkéntes munkájuk és fogyasztásuk költségeinek befizetése révén támogatást nyújtanak a projekt fenntartásához.

A szervezet VinziChance elnevezésű projektje 2014-ben indul el azzal a céllal, hogy erősítse a befogadást a közös nyelven és közös tevékenységeken keresztül. A programba elsősorban éjjeli menedékhelyek németül nem beszélő ügyfeleit és a szolgáltatásaikat igénybevevő menekült embereket fogadják. A napi interakciók a foglalkoztatóműhelyekben (textil, fa, kerékpárszerelő műhely) és a német nyelvi órák alatt jelentősen hozzájárul ahhoz, hogy a résztvevők és az önkéntesek megismerkedjenek a különböző kultúrákkal és a résztvevők életmódjával.

Két évvel később a szervezet megnyitotta az önkéntesek által működtetett VinziRast Home nevű házát is, ahol nyolc, menedékgogra várakozó ügyfelet tudnak elszállásolni.

A foglalkoztatóműhelyben készült újrahasznosított táskák

Legújabb, 2022-ben átadásra kerülő projektjük a Vinzirast am Land, amelyet volt szerencsénk a tanulmányút alatt közelebbről is megismerni.

A Bécstől 50 km-re, csodás, vidéki környezetben, egy zarándokút közvetlen közelében fekvő VinziRast am Land egy olyan önfenntartó farm, ahol a tervek szerint 30, hajléktalanságot megtapasztalt ember számára nyújtanak munkát és lakhatást. A hely emellett egy igazán otthonos kis sziget, ami ideális közösségi programok, rendezvények, képzések megtartására. A komplexumban egy étterem, kis lakóegységek, előadótermek és vendégszobák kapnak helyet. Az épülethez tartozó üvegházak pedig az ügyfelek által termelt zöldségek eladására, illetve a helyben működő étterem zöldségekkel való ellátására is lehetőséget adnak. A korábban istállóként működő csűrben most számtalan, a világ minden tájáról származó csirkét tartanak, tojásaikat pedig éttermek számára értékesítik, illetve a ház saját konyhájában használják fel. A támogatásoknak köszönhetően az egyik legkiemelkedőbb napelemes rendszert tudták kialakítani a csűr déli tetején.

A korábban szállodaként működő épületet önkéntesek és adományozók segítségével újítták fel. Az építésszek különös hangsúlyt fektettek arra, hogy a több évtizeden át épült épületet a mai igényeknek megfelelően alakítsák át.

A szakmai megvalósításért két szociális munkás felel. Lassú ütemezéssel szeretnék elérni azt, hogy a hajléktalan emberek beköltözzenek a házba és minden munkafolyamatba bekapcsolódjanak. A tervek szerint csak felnőtteket tudnak majd fogadni, gyermekek, családok befogadását nem vállalják a szigorú gyermekvédelmi törvény miatt.

A költözés előtt megmutatják a jövőbeli lakóknak, hogy milyen környezet várna őket. Az odaköltözőknek vállalniuk kell az ottlakást, de a lakhatási költségeket le is dolgozhatják. Amennyiben heti 20 órát dolgoznak a közösségben, akkor mentesülnek a lakhatás költségeinek megfizetése alól. Különleges házirend nem követel teljes absztinenciát, az alkoholfogyasztás mértéke a közösség többi tagjának az elfogadóképességéig tart. Itt nem alkalmaznak majd jogviszonyt, mindenki addig marad, ameddig megtalálja helyét a közösségben, és segíteni tudja azt.

A szálloda és a körülötte lévő telek gondozása és karbantartása sokféle munkát kínál azoknak, akik maradni szeretnének, így mindenki megtalálhatja a számára leginkább testhezálló és kedvelt feladatokat. A közösség vezetői fontosnak tartják, hogy az ott lakók lássák saját munkájuk eredményét, ezért a fizikai munkára, a kézzel készített, közös alkotásokra nagy hangsúlyt helyeznek.

A VinziWerke szervezet Vinzidorf elnevezésű telephelye egy barátságos kis lakóközösséget rejt Bécs egyik külső kerületében. A hely történetéről és működéséről Alex Garner, a Vinzidorf fő építészete mesélt, aki a Vinzirast szervezet építési munkáiba is bekapcsolódik. A VinziDorf úttörő szerepet játszik az alkoholisták és mentális betegséggel küzdő hajléktalan emberek ellátásában, és alacsony küszöbű hozzáféréssel új utat nyitott a lakhatás területén. Különösen figyelemre méltó az a szakmai megközelítés, amely nem kívülről akarja megváltoztatni a lakók életkörülményeit, viselkedését és addikcióit, hanem teljes mértékben elfogadja az ott élő embereket. Fő mottójuk: „Nem viheted be azt a rendszerbe, aki abból már kiszorult.”

A bécsi kollégák előadását a Vinzidorf hatalmas kertjében hallgattuk végig

A Vinzidorf lakói úgy élhetnek, ahogyan tudnak, anélkül, hogy változtatniuk kellene szokásaikon, viselkedésükön. Néhány alapvető szabályt azért alkalmaznak a lakóközösség jó működése érdekében: aki például elhanyagolja a külsejét és nem fürdik, nem mehet be a közösségi helyiségekbe.

A hely 32 ember számára nyújt önálló lakhatást mobilházakban, amelyekben kis mosdóhelyiség és fűzőfülke is található. A lakóegységekhez közel egy nagyobb épület is van, hatalmas konyhával, mosdókkal, mosodával és egy közösségi szobával.

Térítési díjként a lakók jövedelmük 50%-át fizetik havonta. Amennyiben valaki elveszíti jövedelmét, még 1-2 hónapig maradhat, de ha utána sem lesz bevétele, akkor az ingyenes Vinzibett szolgáltatásait ajánlják fel számára. Előfordul, hogy lakóik eltűnnek időnként. Ilyen esetben legfeljebb 3 hónapot várnak, fenntartva az ügyfél lakóegységét, azután kiadják más számára.

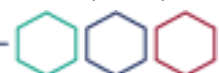
Az ügyfeleket munkanapokon, 8 és 16 óra között két szociális munkás segíti, akik az iratpótlásban, jövedelemhez jutásban, az önellátás visszaszerzéséhez szükséges készségek elsajátításában nyújtanak segítséget. A házban orvos nem rendel, de a VinziMed-et, a szervezet egészségügyi szolgálatát, illetve a Neunerhaus, az egyik legnagyobb bécsi hajléktalanokat ellátó szervezet szolgáltatásait is szabadon felkereshetik a lakók.

Nagy hangsúlyt fektet a stáb a közösségi programokra: kertészkedést, kreatív foglalkozásokat, csocsóbajnokságot tartanak, jövő évben pedig egy nagyobb fesztivált rendeznek majd az épülethez tartozó kertben. Figyelnek arra, hogy lakóikat is bevonják az őket érintő kérdésekbe: ügyfeleik szavazhatnak például arról, hogy milyen ételeket főzzenek, vagy milyen programot tartsanak.

A Vinzidorf annyira sikeres, hogy Alexet és csapatát a közeljövőben egy Klagenfurti Vinzidorf megépítésével bízták meg. Az ottani egység annyiban különbözni fog a helyi épülettől, hogy a lakószobákban csak mosdót alakítanak ki. Az izoláció csökkentése érdekében 3 lakóegységet egy közös használatú zuhanyzó fog összekötni, és figyelnek arra, hogy a személyzet kicsit jobban belelásson majd a lakók mindennapjaiba.

Összegzés

A tanulmányúton többek között arra kerestük a választ, hogy hogyan lehetne az önkéntes munkát beépíteni a hajléktalanellátó szervezetek működtetésébe, és hogyan lehet hosszú távon építeni az önkéntes munkára. Izgalmas volt látni, hogyan tud nemcsak életben maradni, de újabb és újabb szolgáltatásokat életre hívni ez a két szervezet, mely normatív támogatás nélkül, civil és vállalati adományok révén biztosítja működését. Különösen megkapó volt a kis létszámú, családiról működő szolgáltatásokat megismerni, intézményünk hatalmas, egyidőben többszáz embert ellátó intézményeivel összehasonlítva. Mivel Ausztria és Magyarország gazdasági és társadalmi berendezkedésében, illetve az ellátórendszer kiépítettségében alapvető különbségek vannak, nem reméltük, hogy közvetlenül átvehető mintákat kapunk, de abban bízunk, hogy olyan impulzusok érnek bennünket, amelyek nyitott

gondolkodásra és ötletelésre ösztönöznek. A tanulmányutunk végén valóban el is indult közöttünk egy kezdetleges elmélkedés arról, hogy a látottakat hazai kontextusban hogyan tudnánk megvalósítani, mit tudnánk átültetni. Ez a közös gondolkodás újabb és újabb kérdéseket szült, és egyelőre a kérdések fázisában tartunk – de hisszük, hogy ezek a kérdések termékenyen hatnak a jelenlegi tevékenységünkre és majd a jövőbelire is.

A beszámolót a BMSZKI Szakmai fejlesztési és módszertani Iroda munkatársai: Andorkó Éva, Juhász Zsófia, Kóvári Erzsébet, Makkai Hunor, Tatár Babett és Ujvári-Oláh Dóra készítették.

A tanulmányút az Európai Bizottság támogatásával, a BMSZKI Off the Streets elnevezésű Erasmus+ programjának keretében valósult meg.

